ارەكەتى ارقلى ايبندى سەرتىن ورىندادى

ـــ اۆتونومىيالى رايوندىق 6 ـ كەزەكتى ئمورال ۇلگىسى ارشيدىن زايىندين تۆرالى

ئمورال ۇلگىسىنڭ كەلبەتى

□ گازەتىمىزدىڭ تۇرپانداعى تىلشىلار پۇنكتىنەن ما جيانشان

6 ـ ايدىڭ 28 ـ كۈنى تۇستەن كەيىن توقسۇن اۋ-داندىق قوعام حاۋىپسىزدىگى مەكەمەسى شيا اۆىلدىق ساقشى بولمەشەسىنڭ حالىق ساقشىسى ارشيدىن زايىندين اۆتونومىيالى رايوندىق 6 ـ كەزەكتى ئمورال ۇلگىسى اتاعىن العاندىعى اسەرىنە توقتالعاندا: "دەستە-گەن دەستەرىم اۆىزعا الۋعا تاتىمايدى، سىلتىق ساحنا-سىندا تۇرعان باسقا دا سيلانۇشىلار مەنىڭ ۇيرەنۇ-دەگى ۇلگىم" دەدى.

ساقشىلىق مىندەت وتەگەننەن باستاپ، ارشيدىن باستان ـ اياق نەگىزگى ساتىعا تامىر تارتتى. جايدارى كۇلكىسى، تىلاستى قىزمەت وتەۋى ارقىلى ارشيدىن جەرگىلىكتى بۇقارانىڭ سەنىمىنە يە بولدى، قينىشىلىق بولا قالعاندا كوپشىلىكتىڭ ەسىنە ەڭ الدىمەن سول تۇسەدى.

2017 ـ جىلى 8 ـ ايدىڭ 15 ـ كۈنى شيا اۆىلى توتەي قىستاعىنڭ ايىرىق جولىنداعى ئبىر اسحانادان قۇنتارىڭدار دەگەن داۋىس ەستىلەدى، ئبىر قىزمەتكەر-دىڭ قۇرساق قۇىسنان قان سۇداي اعىپ، اسا قاتەرلى جاعدايدا قالادى. اسحانانىڭ جاۋاپتىسى جالما ـ جان ارشيدىنگە تەلەفون شالادى. ارشيدىن تەلەفوندى قابىل-داسىمەن اسحاناعا تىزگىن ۇشىمەن جەتىپ، ناۋقاستى ساقشى اۆتوكولىگىنە كوتەرىپ شعارۇعا ادامداردى شا-قرادى. كوپشىلىك ناۋقاستى ەسىك الدىنا ەندى عانا كوتەرىپ شىققاندا، قۇنتارۇ اۆتوكولىگى دە جەتىپ كەلە-دى، ارشيدىن ساقشى اۆتوكولىگىن جۇرگىزىپ، ناۋقاسـ-تى شيباحاناعا جەتكىزىپ، شيباحانا جاسىل ارنا-اشپ، شۇعىل قۇنتارۇ جۇرگىزىپ، ناۋقاستى حاۋىپتەن اراشالاپ قالادى. ەگەر ەندى 15 مينۇت كەشىكسە، ناۋ-قاستىڭ قۇنتارىلىپ قالۋىنىڭ مۇمكىن ەمەس ەكەندىگىن سوڭنان بىلەدى.

قىزمەتتەستەرىنىڭ نازارىندا ارشيدىن كوپشىلىكتىڭ ۇيرەنەتىن جاقسى ۇلگىسى. ونىڭ قىزمەتتەسى سۇن باۋفىڭ بىلاي دەدى: "ارشيدىن بۇقاراعا نىقىلاسـ-پەن قىزمەت وتەيدى، قىزمەت جاۋاپكەرشىلىگى كۇشتى، ول ئىس جۇزىندەگى ارەكەتى ارقىلى كوپشىلىكتى شابىتتاندىردى، سوندىقتان ـ اق ئبىزدى حالىق ئۇشىن قىزمەت دەستەۋگە ات سالىسۋعا ىنتالاندىردى".

2018 ـ جىلى 8 ـ ايدىڭ 20 ـ كۈنى ساعات 19 مولـ-شەرىندە ارشيدىن شيا اۆىلى توتەي قىستاعىنداعى لاس سۇدى ىعىسترۇ قۇبىرىنىڭ بىتەلىپ، توقسۇن اۋداندىق سۇمەن قامداۋ، سۇ ىعىسترۇ سەرىكتەستىگىنىڭ 2 رە-مونتشىسىنىڭ قۇدىق استىندا ەسىنەن تانىپ قالعاندىعى-نان حابار تاپقان، ارشيدىن ول اراعا تىزگىن ۇشىمەن جەتەدى، لاس سۇ قۇبىرىندا ەسىنەن تانىپ جاتقان رە-مونتشىلاردىڭ ومىرىنە قاتەر تونگەندىگىن بىلگەننەن كەيىن، ارشيدىن ئارى ـ ئسارى بولماستان قىزمەتتەسى شايدوللا امۇتپەن بىرگە قۇدىق استىنا ئتۇسىپ ادام قۇتـ-قارادى. لاس سۇ قۇبىرىنداعى ۇلى گاز ونىڭ كوزىنەن جاس اعىزادى، بىرنەشە رەت سناپ كورۇ ارقىلى قاتەر-دە قالعان 2 جۇمىسشىنى حاۋىپسىز ارقانەمەن مىقتاپ بايلاپ الىپ، جەر بەتىنە امان ـ ەسەن شعارادى.

ادام قۇتقارعان جاعدايدى ەسكە العاندا، ارشيدىن جاي عانا: "حالىق قينىشىلىققا جولىققاندا، ئبىز ساقشىلار دەرەۋ ولاردىڭ جانىنان تابىلۇىمىز كەرەك، حالىق ساقـ-شىلارى حالىق ئۇشىن دەستەيدى، ئوز ئومىرىن ارناۋدان دا ايانبايدى!" دەيدى.

"كومەككە ئزارۇ بۇقاراعا دەر كەزىندە كومەك-تەسەمەن، بۇقارا سەنەتىن ساقشى بولامىن". بۇل ارشيدىننىڭ ساقشى بولعان العاش كۇنگى سەرتى، ول ئوزىنىڭ بورىشى مەن جاۋاپكەرشىلىگىن جۇرە-گىمەن، سۇيىسپەنشىلىگىمەن، ارەكەتىمەن امالياتتا ايـ-گىلەدى.

ارشيدىننىڭ ئۇيى ئوزى تۇرعان ساقشى بولىمـ-شەسىنەن 7 كيلومەتر قاشقىنتقا، اۆتوكولىكپەن نەبا-رى 10 مينۇتتا ـ اق جەتۇگە بولادى. ايتسە دە ارشيدىن ئوز ئۇيىنىڭ ەسىگى الدىنان ئوتىپ بارا جاتىپ تا ۇيىنە بۇرىلىپ كىرە المايدى، ەڭ ۇزاق بولاندا ئبىر جولى ۇيىنە 20 كۇن بويى قايتپادى. ول دشتەي وتباسىنداعىلارعا وتە كوپ قارىزدار بولىپ قالعانداي سەزىندەدى.

ارشيدىن تاسقىنداعان ىنتامەن، قاجىرلى دا قاراپا-يىم پوزيتسياەمەن، تاباندىلىقپەن قىزمەت دستەۋدە. ارشيـ-دىن:"مەن نەگىزگى ساتىدا دستەي بەرەمىن، حالىق ساقشىسىنىڭ سەرتىن ورىندايمىن" دەيدى.

جۇڭتاي توبى توقماشىلىق، كيىم ـ كەشەك كاسىپ سالاسىندا ارشىندى قادام تاستادى

(باسى 1 ـ بەتتە)

شينجياڭ فۇليدا 500 كيلومەتر اۋماقتىڭ دشىندە، جۇڭگونىڭ حالقتىق كاسىپورىندارىنىڭ 500 مەقتىسىنىڭ ئبىرى جىجياڭ فۇليدا تالشىق شەكتى سەرىكتەستىگى 2007 ـ جىلى كورلادا قارجى قوسىپ قۇرعان، 2008 ـ جىلى وندىرىسكە قوسىلعاننان كەيىن جۇڭتاي توبىنىڭ سۇيىق سوداسىنىڭ ماڭنزدى الارمانىنا اينالدى.

2014 ـ جىلى جۇڭتاي توبىنىڭ الدىندا ئبىر ماڭنزدى تالعام تۇردى ـــ قارجى تاپشىلىعى سياقتى سەبەپتەردەن شينجياڭ فۇليدانىڭ شارۋاشىلىق جۇرگىزۇى قينىشىلىققا ۇشىراپ، ول لايىقتى شەشىلمەسە، جۇڭتاي توبىنىڭ سۇيىق سوداسى دا ساتىلمىنىڭ قيىن بولۋ ماسەلەسىنە ئدوپ كەلەدى. وسى كەزدە شينجياڭ توقماشىلىق، كيىم ـ كەشەك كاسىبى دامۇدىڭ ئدال كەزىندە تۇرعان ـــ اۆتو-نومىيالى رايون توقماشىلىق، كيىم ـ كەشەك كاسىپ سالاسىن دامىتپ، ميللىون ادامنىڭ جۇمىستانۇىن جەبەۋ سىندى ماڭنزدى ستراتەگيالىق ورنالاسترۇدى شكەرىلەي ايقىندادى، سوندداي ـ اق «توقماشىلىق، كيىم ـ كەشەك كاسىپ سالاسىن دامىتپ، جۇمىستاندىرۇدى جەبەۋ تۇرالى پىكىر»دى، «شينجياڭنىڭ توقماشىلىق، كيىم ـ كەشەك كاسىپ سالاسىن دامىتپ، جۇمىستاندىرۇدى جەبەۋ جوسپار باعدارلامىسىن (2014 ـــ 2023)» جاريالادى. جۇڭتاي توبى قايتا ـ قايتا تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزۇ، دالەلدەۋ ارقىلى شينجياڭ فۇليداسىنا جارنا قوسىپ، توقماشىلىق، كيىم ـ كەشەك سالاسىنا جورىق جاساۋدى ۇيعارادى.

جۇڭتاي توبى مەن شينجياڭ فۇليدا بىرلەسىپ، كاسىپ تىزبەگىن ئونىمدى بىرىكتىرىپ جانە ۇزار-تىپ، باستى ئونىم كۇيدىرگىش سودانى سول جەردە، جاقىن جەردە ساتۋدى جۇزەگە اسىرىپ قالـ-ماستان، ئوزىنىڭ ۇزاق جىل اينالىسقان حيميا ونەر-كاسىپ سالاسىنىڭ تىزبەگىن ونان ارى ۇزارتىپ، كو-لەمدەنۇدەگى بىيك تۇيىننەن ونىمدىلىكتەگى بىيك تۇيىنگە قاراي بۇرىلىس جاسادى.

تاماشا دامۇ ارىنى جۇڭتاي توبىنىڭ توقماشـ-لىق، كيىم ـ كەشەك كاسىپ سالاسىنا جورىق جاساۋ سەنىمىن بەكەمدەي ئتۇستى. 2015 ـ جىلى جۇڭتاي توبى شينجياڭ فۇليدانىڭ جارناسىن مەڭـ-گەردى، 2016 ـ جىلى جۇڭتاي توبى شينجياڭ فۇليدانى ساتىپ الدى.

■ **كاسىپ تىزبەگىن ۇزارتۇ كورنەكتى ناتيجە بەردى**

ئتلشى شينجياڭ فۇليجىنلۇن ماقتا توقماشىلىعى شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ ساقينا ۇرشقىپەن ئىرۇ الدىڭعى سەحنان ئجىپ ئىرۇ ماشينەسىنىڭ گۇرىلدەپ، ئجىپ ۇرشقىتارىنىڭ زىرىلداپ اينالىپ جاتقانىن كوردى. الايدا سونشاما ۇلكەن سەحتان پالەندەي ئبىر جۇمىسشى كەزىكتىرمەدى، تەك ەلەكترسيكلەمەن نەمەسە تەڭگەرمەلى سىرعاناعىشپەن جۇرگەن جۇمىسشىلاردىڭ ارا ـ تۇرا قاز ـ قاتار ئجىپ ئىرۇ ماشينالارىنىڭ اراسىندا دالىزدەردى ارلى ـ بەرلى ارالاپ جۇرگەننەن بايقادى. "قازىرگىنى ئبىزدىڭ باياعدىعى كەزىمىزبەن سالىستىرۇعا كەلمەيدى، جابدىقتاردىڭ بارلىعى دۇنيە جۇزىلىك بىرەگەي دەڭگەيدە، قىزمەت تە بۇرىنعىدان كوپ جەڭىل، جۇمىس ورتاسى دا اناعۇرلىم جاقسارعان"، ـ دەيدى سەح مەڭگەرۇشىسى حى يۇيمەي تولعانا. توقماشىلىق كاسىپورىنىنداى دستەگەننە 26 جىل بولعان ول 2016 ـ جىلى وسى سەرىكتەستىككە كەلىپتى.

بۇل سەرىكتەستىك قازىرگى تاڭدا دۇنيە جۇ-زىندەگى ەڭ وزىق اۋا اعىستى توقۇ، تۇربينالىق توقۇ جابدىعىن قولدانىپ وتىر، ئوندىرىس ونىمدىلـ-گىن، ئونىم ساپاسىن ئداستۇرلى توقماشىلىق كاسىپو-رىندارىمەن بىردەي قويۇعا كەلمەيدى. "بۇرىن 60 مەڭ ۇرشقىتى توقما فابريكاسىندا 800 نەشە جۇمىسـ-شى دستەۋگە تۇرا كەلسە، قازىر 100 ادامعا جەتپەيدى"، ـ دەدى حى يۇيمەي.

بۇل سەرىكتەستىكتىڭ ئوزى دە جۇڭتاي توبىنىڭ توقماشىلىق، كيىم ـ كەشەك كاسىپ سالاسى بولىگىندەـ-گى ئبىر كاسىپورىن، شينجياڭ فۇليدادان كەيىن جۇڭتاي توبىنىڭ كاسىپ تىزبەگىن ۇزارتۇداعى ئبىر ۇتمەدى ئجۇرىسى ەسەپتەلەدى.

فىڭ ۇنجۇن بىلاي دەدى: "ئبىز 3 جىلدا 3 ئىس تىندىردىق: 2016 ـ جىلى باسقارۇ جىلىندا شينجياڭ فۇليدانىڭ جاندانۇىنا مۇمكىندىك جاسادىق؛ 2017 ـ جىلى شينجياڭ فۇليدانىڭ ۇلعايۇىنا مۇمكىندىك جاسا-دىق؛ 2018 ـ جىلى شينجياڭ فۇليدانىڭ الەۋەتتەنۇىنە مۇمكىندىك جاسادىق".

قازىر شينجياڭ فۇليدا جاسىل قويمالجىڭ جاساۋ، قايتا تۇىندايتىن اعاش قويمالجىڭىن جاساۋ، قىسقا تالشىق ئوندىرۇ، سەللىيۇزۋالىق قىسقا تالشىق ئوندىرۇ، جوعارى دەڭگەيلى ئجىپ ئىرۇ سىندى داموۇ ۇلگىسىن قالىپتاستىرىپ، جىلىنا 380 مەڭ تونىنا سەللىيۇزۋالىق قىسقا تالشىق، 90 مەڭ تونىنا قويمالجىڭ، 300 مەڭ تونىنا كۇكىرت قىشقىلىن ئوندىردى، بىرلىك زاۋۇدتىڭ ئوندىـ-رىس قۇاتى دۇنيە ئجۇزىنىڭ الدىڭعى قاتارىنان ورىن الىپ، مال ـ مۇلىك قۇنى 10 ميلليارد يۇاننان استى. ال ول وندىرگەن جابىسقاق تالشقىتىڭ كوبىن بايىنعولين جينفۇ ەرەكشە ئجىپ ئىرۇ كاسىبى شەكتى سەرىكـ-تەستىگى، شينجياڭ فۇليجىنلۇن ماقتا توقماشىلىعى شەكتى سەرىكتەستىگى قابىلدادى، وعان جارناسى مەڭگەرىلەتىن بايىنعولين تايچاڭ قويمالجىڭ شەكتى سەرىكتەستىگىن، ارال قالاسى فۇليدا تالشىق شەكتى سەرىكتەستىگىن قوسقاندا، كاسىپ تىزبەگى العاشقى قادامدا قالىپتاستى.

شينجياڭ فۇليدا جۇمىس عيمارات تىنىڭ كورمە زالىنداعى كاسىپ تىزبەگىنىڭ قۇرىلىم سحەماسىنان ماقتادان ماقتا تالشىعىنا، قويمالجىڭعا، جابىسقاق تالشىققا، ئجىپ ىرۇگە دەيىنگى كاسىپ تىزبەگىن انىق كورۇگە بولادى. ال كاسىپ تىزبەگى جوعا-رى بۇىندا ماقتا ەگىمشىلىگىنە، سوڭعى بۇىندا توقـ-ماشىلىققا قاراي سوزىلدى ئارى ونىمدىلىككە قول جەتكىزدى.

■ **"كاسىپورىنعا تاۋەلدىلىك سەزىمىمىز اناعۇرلىم كۇشەيدى"**

ۋي فاڭحۇڭ ـــ شينجياڭ فۇليجىنلۇن ماقتا توقماشىلىعى شەكتى سەرىكتەستىگى ساقينا ۇرشقىپەن ئىرۇ سوڭعى سەحنىڭ مەڭگەرۇشىسى. 1989 ـ جىلى 20 جاستاعى ۋي فاڭحۇڭ باينعولىندا مەملەكەت مەنشىگىنـ-دەگى توقماشىلىق فابريكاسىندا جۇمىسشى بولادى. الايدا 2004 ـ جىلى كاسىپورىن كۇيرەپ، ول جۇمىستان بوساتىلادى. "ۇيدەن شىققىم كەلمەي، جىلاۋمەن بولدىم"، ـ دەيدى ۋي فاڭحۇڭ سول كەزدەگى ەسكە الىپ. كەيىن ول حالىق باسقارۇىنداعى ئبىر كاسىپورىندا بىرنەشە جىل ىستەيدى، بۇل كاسىپورىن دا كۇيرەيدى. كەيىن كەلە شينجياڭ فۇلي جىنلۇن ماقتا توقماشىلىعى شەكتى سەرىكتەستىگىنە جۇمىسقا تۇرادى.

توقماشىلىق كاسىپورىنىندا قىزمەت ىستەپ كەلە جاتقانىمەن، ئبىراق جاڭا كاسىپورىننىڭ جاڭا جۇمىس ورىنداعى تالاپ ئتىپتى جوعارىلايدى، بۇرىن مۇلدە كورمەگەن وزىق جابدىق، ونى باسقارۇ دا بۇرىنعىعا ونىڭ مانىنە وي جۇگىرتپەسە، التىندى تاۋعا بارىپ قۇر الاقان قايتقانمەن تەڭ بولىپ، ۋاقىت، زەيىن ـ قۇات زايا كەتەدى. سوندىقتان نازاريا ۇيرەنۇدە، ۇيرەنۇ پوزيتسياسىنداعى "ۇيرەنگەنمەن كوكەيگە قوندىرماۋ"دان، ۇيرەنۇ مەن قولدانۇ قاتىناسىنداعى "ۇيرەنگەنى ئبىر باسقا، ايتقانى ئبىر باسقا، ىستەگەـ-نى ئبىر باسقا بولۇ"دان، ۇيرەنۇ ونىمدىلىگىندەگى "ۇيرەنۇدىڭ تاياز، ۇيرەنۇدىڭ بىتراڭقى، ۇيرەنۇـ-دىڭ بەتالدى بولۇى"نان ساقتانۇ كەرەك.

ۋقساماىدى. ۋي فاڭحۇڭ مەن كاسىپتەستەرى ىشكى ولـ-كەلەردەگى توقماشىلىق كاسىپورىندارىنا ۇيرەنۇگە جـ-بەرىلەدى. ولار ئۇشىن العاندا، بۇل تۇبەگەيلى وزگەرۇ بولدى.

"قازىر كاسىپورىنعا دەگەن تاۋەلدىلىك سەزىمىمىز اناعۇرلىم كۇشەيدى"، ـ دەيدى ۋي فاڭحۇڭ. بۇل قايتا ۇيىمداسقاننان كەيىنگى ئبىر قىدىرۇ وزگەرىستەرـ-دىڭ ناتيجەسى دەدى: ەڭبەك ئزاڭىنا قاتاڭ بويسۇنىپ، قىزمەتكەرلەردىڭ دەماليسىن علىپ، ۇيلەسىمدى ورنا-لاستىردى. 2016 ـ جىلى 3 سەمنا ۇشكە ئبولىنىپ دستەۋـ-دى 4 سەمنا ۇشكە ئبولىنىپ دستەۋگە وزگەرتىپ، جۇـ-مىسشىلار جەتكىلىكتى دەماليس ۋاقىتىنا يە بولدى. كا-سىپورىن قىزمەتكەرلەرگە ئار جاقتان قامقورلىق جاسا-دى، مىسالى، مەرەكەلەردە حال سۇراۋ بۇيىمدارىن تارا-تىپ، قىزمەتكەرلەردىڭ ەمدەلۋى، ولاردىڭ پەرزەنتتە-رىنىڭ وقۋى جاقتارىندا اناعۇرلىم جاقسى شارت ـ جاعدايى ازىرلەدى.

"ئبىر كاسىپورىندى رەتتەۋ ۇشىن، ئسوز جوق، ئبىر توپتى رەتتەۋ، ئبىر توپتى قۇرۇ كەرەك"، ـ دەيدى فىڭ ۇنجۇن. قازىر شينجياڭ فۇليدا باۋلعان 80 ـ جىلداردان، 90 ـ جىلداردان كەيىن ئومىر ەسكەن اشقان ئبىر توپ دا-رىندى جەدەل ئوسىپ ـ جەتىلۋدە. الداعى 5 ـــ 10 جىلدا ولار كاسىپورىن تىرەكتىسىنە اينالادى.

شينجياڭ فۇليدا ـــ جۇڭتاي توبىنىڭ شاپشاڭ دامىپ زورايۇىنىڭ نقشام كورىنىسى. 2012 ـ جىلدان قازىرگە دەيىن جۇڭتاي توبى مەملەكەتتىڭ كاسىپ ساياساتىنا سۇيەنە وتىرىپ، ستراتەگيالىق ورايدى يگەرىپ، شينجياڭ ورنقتىلىعىنىڭ پايداسىنان يگىلىگـ-تەنىپ، شينجياڭنىڭ بايلىق باسىمدىعىنا سۇيەنىپ، كاپيتال تۇىرىنان پايدالانىپ، كاسىپورىندى تىڭعـ-لىقتى جۇرگىزىپ، مەملەكەت مەنشىگىندەگى زاپاس مال ـ مۇلىكتى ئونىمدى تۇردە جاندانىدىرىپ، مەملەـ-كەت مەنشىگىندەگى مال ـ مۇلىكتىڭ قۇنىنىڭ ساقتالـ-ۇىن، قۇنىنىڭ ارتۇىن جان ـ جاقتى قامتاماسىز ەتتى. بۇگىندە ئۇرىمجى، سانجى، تۇرپان، كورلا، ارال سياقتى جەرلەردە 10 ۇلكەن كاسىپ باقشاسى قۇرىلـ-عان، وندا PVC، كۇيدىرگىش ئسلتى، كاربيد، قۇـ-قىستان سەمەنت جاساۋ، سوندداي ـ اق ماقتا ەگىمشـ-لىگى، ئجىپ ئىرۇ، ماقتا قويمالجىڭى سياقتى جوعا-رى، تومەنگى بۇىنداعى اينالىمدى ەكونومىكا كاسىپ تىزبەگى قالىپتاسقان.

(باسى 1 ـ بەتتە)

تاماق جەۋ وسلاي بولادى، نازاريا ۇيرەنۇ دە وسلاي بولادى. "اۋەلگى ماقساتتى ۇمتىپاۋ، بورىشـ-تى ەستە بەرىك ساقتاۋ" نەگىزگى تاقىرىپتىق تاربيە-سىندە اۆتونومىيالى رايوندىق تاراۋلار، ورىندار نا-زاريا ۇيرەنۇدە ابدەن شايناپ، اقىرىن جۇتۇعا ئمان بەردى: ئوز مانىندە ۇيرەندى، زەيىندى شو-عىرلاندىرىپ دەن قويا ۇيرەندى، جاپپاي جۇيەلى ۇيرەندى، ىشكەرىلەي وي جۇگىرتە ۇيرەندى، ئىس جۇزىندىكپەن بايلانىستىرا ۇيرەندى... ىشكەرىلەي ۇيرەنۇ، جەتە ئتۇسنۇ بارىسىندا تاباندىلىقپەن ۇيرە-نىپ، ادالدىقپەن ۇيرەنىپ، سانالىلىقپەن ۇيرەنىپ، سياسي دەڭگەيدى جوعارىلاتتى، وي ئورىستى جانە كوز ايانى كەڭەيتتى، يدەيانى كۇشەيتتى، نازاريا ۇيـ-رەنۇدە ونىمدىلىككە قول جەتكىزۇ، يدەيا ـ ساياسىـ-دا ىشكىدالۇ نسانىاسىنا جەتتى.

كەرىسىنشە، نازاريا ۇيرەنۇدە اسعىستىقا سالىنـ-سا، تۇسىنبەي جاتتاي بەرسە، ات ئۇستى ۇيرەنسە، ونىڭ مانىنە وي جۇگىرتپەسە، التىندى تاۋعا بارىپ قۇر الاقان قايتقانمەن تەڭ بولىپ، ۋاقىت، زەيىن ـ قۇات زايا كەتەدى. سوندىقتان نازاريا ۇيرەنۇدە، ۇيرەنۇ پوزيتسياسىنداعى "ۇيرەنگەنمەن كوكەيگە قوندىرماۋ"دان، ۇيرەنۇ مەن قولدانۇ قاتىناسىنداعى "ۇيرەنگەنى ئبىر باسقا، ايتقانى ئبىر باسقا، ىستەگەـ-نى ئبىر باسقا بولۇ"دان، ۇيرەنۇ ونىمدىلىگىندەگى "ۇيرەنۇدىڭ تاياز، ۇيرەنۇدىڭ بىتراڭقى، ۇيرەنۇـ-دىڭ بەتالدى بولۇى"نان ساقتانۇ كەرەك.

نازاريا ۇيرەنۇدە بايىپتىلىقپەن ۇيرەنۇگە ئمان بەرىپ، جاۋاپكەرشىلىكپەن ۇيرەنۇ، ماسەلەگە وي جۇـ-گىرتە ۇيرەنۇ، جەتە ئتۇسنۇ، جەتە ئتۇسنۇ، شىنايى تيا-ناقتاندىرۇ جاعىنا كۇش سالىپ، تەرەڭگە بويلاۋ، جۇـ-رەككە جول تارتۇ، تيانىاقتاندىرۇعا بەت الۋدى ورىنـ-داپ، "پارتيامىزدىڭ جاۋىنگەرلىك قۇاتىن بارىنشا جوعا-رىلاتۇىمىز كەرەك".

("لەپتى لەبىز" ماقالا حات ساندىعى: xjrbplb@126 .com)

مەكەن ـ جايىمىز: ئۇرىمجى قالاسى ياڭزىجياڭ جولى 1 – ئنومىرلى اۋلا، پوچتا ئنومىرى: 830051، فاكس: 5593305 ايلىق باعاسى 19 يۇان، جىلدىق باعاسى 228 يۇان

ۇلتتىڭ گۇلدەستىسى جولىندا - ەرجۇرەك قۇرباندار شاجىرەسى

باتىلدىقپەن شايقاسىپ، باسىن ئباي تىككەن قايسار ـــ گاۋ چىڭشان

گاۋ چىڭشاننىڭ سۇرەتى.

□ شينجۋا اگەنتسىگى تاراتقان (شىنياڭداعى امەريكا جيازگەرلىگىنە قارسى تۇرىپ، چاۋشىيانعا كومەكتەسكەن قۇرباندار قابىرستانى قامداعان)

شينجۋا اگەنتسىگىنىڭ 6 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى شىجياجۋاڭنان بەرگەن حاباري (ئتلشى **باي ميڭشان**). گاۋ چىڭشاننىڭ سول جىلدارى اسكەري بولىمدەگى جەڭىس حابارلارىن، سيلىقتارىن كورگەندە نەمەرە باـ-ۇرى گاۋ جىنفىن: "ئبىز اعا بۇىندارىمىزدىڭ توڭكەرىستىك رۇحىن ۇرپاقتان ـ ۇرپاققا جالعاستىرا بەرەمىز" دەپ تەبىرەنە تولقىدى.

گاۋ چىڭشان، 1922 ـ جىلى دۇنيەگە كەلگەن، حىبەي ولكەسىنىڭ يشيان اۋدانـ-ىنان. 1940 ـ جىلى 5 ـ ايدا جۇڭگو كومۇنيستىك پارتياسىنا مۇشە بولعان، سول جىلى 6 ـ ايدا 8 ـ ارميامىز قاتىناسىپ، بايلاـ-نىسشى، بانجاڭ، پايجاڭ، سايباسي جەتەكـ-شى، لياڭجاڭ سياقتى مىندەتتەر اتقارعان. جاپون شاپقىنشىلارىنا قارسى تۇرۇڭ سوعىسىندا جانە ازاتتىق سوعىستا ول ەرلىكپەن شايقاس جاساپ، تالاي رەت ەڭبەك كورسەتكەن.

1951 ـ جىلى 6 ـ ايدا گاۋ چىڭشان جۇڭگو حالىق ەرىكتىلەر ارميا-سىنا قاتىناسىپ، چاۋشيانعا بارىپ سوعىس جۇرگىزىپ، ەرىكتىلەر ارميا-سىنىڭ 68 ـ كورپۇس 204 ـ شى 612 ـ تۇان 1 ـ لياۋنىڭ لياڭجاڭى بولادى.

سول جىلى 10 ـ ايدا گاۋ چىڭشان بۇيرىق بويىنشا تۇتاس لياندى باستاپ چاۋشياننىڭ پىڭاننان داۋى جينحۋا ايماعىنداعى 938.2 بىيك جەردى تاباندىلىقپەن قورعايدى. ول تۇانجاڭعا: "سوعىستا ئبىر ادام، ئبىر ملتىق قالـ-سادا، استە ئبىر ادىم كەرى شەگىنبەيمىز!" دەيدى. بەكىنسكە كىرگەننەن كەيىن، ول دەرەۋ بەكىنىس جوندەۋدى ۇيىمداستىرادى، جەر جاعدايىمەن تانىسىپ، سوعىس كۇشىن ورنالاستىرىپ، سوعىس الدىنداعى دايىندىقتاردى جاسايدى.

10 ـ ايدىڭ 16 ـ كۇنى تاڭەرتەڭ جاۋ ارميا-سى 4 ۇشاقتىڭ، نەشە وندا-عان زەڭبىرەكتىڭ وت كۇشىمەن قورعاۋىندا، ىلگەرىندى ـ كەيىندى 2 تۇانىنىڭ اسكەر كۇشىمەن الما ـ كەزەك شابۇل جاسايدى. كۇشتى جاۋدىڭ الدىندا، گاۋ چىڭشان جۇرەكتىلىكپەن قولباسشىلىق ەتىپ سوعىسقا توتەپ بەرىپ، قاي جەردە شايقاس شىەلەنسسە، سول جەرگە جەتىپ بارىپ، جاۋىنـ-گەرلەردى قايسارلىقپەن بەرىك ساقتاۋعا شابىتتاندىرادى. 5 ـ بانىنىڭ شەبى جاۋ جاعىنان قيراتۋعا شاق قالدى دەگەن حاباردى السىمەن، ول دەرەۋ باقالاۋ ورنىنان 5 ـ بانىنىڭ شەبىنە بارىپ، اسكەر، قارۋ ـ جاراق، وق ـ ئدا-رى اجىراتىپ سايلاۋت قايتارما شابۇىل گرۇپپاسىن ۇيىمداستىرىپ، وت كۇـ-شىنىڭ قورعاۋىندا جاۋدىڭ بۇيىرىنەن شابۇىلداپ، اقىرى جاۋدىڭ شابۇىلىنا تويتارىس بەرىپ، شەپتى ساقتاپ قالادى. 5 ـ بانىنىڭ بانجاڭى، كومۇنيست گو دجى قايتارما شابۇىل بارىسىندا ەرلىكپەن قۇربان بولادى. ەكى بىلەگى جارالانعان ول ەڭ سوڭعى گرانات تىرىعان كەزدە، داۋىستاپ: "كومۇنيستىك پارتيا مۇشەلەرىنىڭ ەتىن جارالاعاندارىڭمەن، كومۇنيستىك پارتيا مۇشەلەرىنىڭ سۇيەگىن جارالاي المايسىڭدار" دەپ ايعايلايدى.

10 ـ ايدىڭ 15 ـ كۇنىنەن 19 ـ كۇنىنە دەيىنگى 5 كۇن، 4 تۇندە ئاسلى سامىرسىن بىتىك وسكەن 938.2 بىيك جەردى زەڭبىرەك وعى تاپ ـ تاقىر تاۋعا اينالدىرىپ، تاۋ بەتكەيىندەگى بومبى ۋىپ كەتكەن شۇڭقىرلار بىرىنە ئبىرى جالعاسىپ، جاۋ تۇتاس شەپتىڭ استاڭ ـ كەستەگىن شىعارادى، تۇتاس لياڭ اۋىر شعىنعا ۇشىراپ، گاۋ چىڭشاننىڭ قولباسشىلىق ورنى دا تالاي رەت ورىن اۋىستىرادى. جاۋ 3 جاقتان قورشاپ، زەڭبىرەكپەن اتقىلاپ قۇرساۋلاسا دا، ول ۇستامدىلىقپەن قولباسشىلىق ەتىپ، بەلسەندىلىكپەن ىرىقـ-تىلىققا يە بولىپ، ىلگەرىندى ـ كەيىندى 7 رەت ئبىرشاما زور قايتارما شابۇىل ۇيىمداستىرىپ، جاۋدىڭ ۇلكەندى ـ كىشىلى 100 نەشە رەتكى شابۇىـ-لىنا تويتارىس بەرىپ، 1800دەن استام جاۋدى اتىپ ئولتىرىپ، جارالاپ، جاۋ ارميا-سىن باستان ـ اياق شەپكە جولاتپاي، توسقاۋىلداپ شابۇىلداۋ شايقاسـ-نىڭ ۇلگىسىن جاراتادى.

4 كۇن قيان ـ كەسكى شايقاسقاننان كەيىن، گاۋ چىڭشان باستاعان 1 ـ لياندا 20عا جەتپەيتىن ادام قالسادا، ۇزدىكسىز قايسارلىقپەن تاباندىلىق كور-سەتىپ، كومەككە كەلگەن قوسىنمەن كەزدەسكەنگە دەيىن توزىمدىلىك كور-سەتىپ، شەپتى قولدان بەرمەي، حانجياڭنىڭ شعىس جاعالاۋىنان يۇيىنشان تاۋىنا دەيىنگى كەڭ بايتاق وڭىردە جاڭا سوعىس شەبىنىڭ ورناۋىنا كەپىلـ-دىك ەتەدى. 19 ـ كۇنى گاۋ چىڭشان سوعىستا ەرلىكپەن قۇربان بولادى، سول جىلى 29 جاستا ەدى.

1952 ـ جىلى 11 ـ ايدىڭ 25 ـ كۇنى جۇڭگو حالىق ەرىكتىلەر ارميا-سىنىڭ باسشىلىق ورگانى ونى ەرەكشە ەڭبەك ئسىڭىردى دەپ تانيدى ئارى وعان "ئبىرىنشى دارەجەلى قاھارمان" اتاعىن بەرەدى، ول تۇرعان لياڭ داڭقپەن كوللەكتيۋ ەرەكشە ەڭبەك كورسەتەدى.

گاۋ چىڭشاننىڭ سوعىستاعى نزگى دستەرىنىڭ نقپالىندا، گاۋ جىنفىن دا 1977 ـ جىلى داڭقپەن ارميامىز قاتىناسىپ، اسكەر بولادى، 3 جىلدان كەيىن قو-سىنان قايتىپ، اۋىلىنا كەلىپ ەگىس جۇمىستارىمەن اينالىسادى. ول بالالارد-ىنا ۇنەمى: "اتالارىڭ وتان ۇشىن ئومىرىن ارنادى، تاتيدى! ول كەزدە سونشاما ماشاقاتتى تۇرمىس كەشىردى، ئبىز قازىر نەدەن قورقامىز. تەك قوس قولىمىزعا تايانىپ، تاماشا تۇرمىس كەشىرۇىمىزگە ابدەن بولادى" دەيدى.